

Pöytäkirja

VN/8051/2019

20.1.2023

Kansallinen demokraatiohjelma 2025

Valmistelu- ja koordinoituyöryhmän kokous 1/2023

Aika 18.1.2023 klo 9-11

Paikka Eteläesplanadi 4, Auditorio

Työryhmän jäsenet (varajäsenet suluissa)

- (x) Pekka Timonen, oikeusministeriö (pj.)
- (x) Niklas Wilhelmsson, oikeusministeriö (vpj.)
- (x) ~~Ira Alanke~~ (Markku Mölläri), valtiovarainministeriö
- (x) ~~Harri Martikainen~~ (Hanna Helinko), sisäministeriö
- (x) Pentti Lähteenoja, maa- ja metsätalousministeriö
- (-) ~~Ilkka Ojala~~ (~~Katariina Kuhanen~~), puolustusministeriö
- (x) Anju Asunta (~~Petteri Katajisto~~), ympäristöministeriö
- (-) ~~Mikael Åkermarck~~ (Kimmo Kiiski), liikenne- ja viestintäministeriö
- (x) ~~Rauno Merisaari~~ (Lotta Valtonen), ulkoministeriö
- (x) Marja N. Pulkkinen (~~Anna Mikander~~), opetus- ja kulttuuriministeriö
- (x) Ossi Piironen (~~Vonja Kuuluvainen~~), valtioneuvoston kanslia
- (-) ~~Henna Leppämäki~~ (~~Jaska Siikavirta~~), sosiaali- ja terveysministeriö
- (x) ~~Varpu Taarna~~ (Anna Bruun), työ- ja elinkeinoministeriö
- (x) Maria Wakeham-Hartonen, oikeusministeriö

Sihteerit

- (x) Liisa Männistö, oikeusministeriö
- (x) Nina Suorsa, oikeusministeriö

Kutsutut asiantuntijat

- (x) Sami Demirbas, oikeusministeriö
- (-) ~~Anna Groth~~, oikeusministeriö
- (-) ~~Arto Jääskeläinen~~, oikeusministeriö
- (x) Peter Kariuki, oikeusministeriö
- (-) ~~Aleksi Kirjonen~~, oikeusministeriö
- (x) Oula-Antti Labba, oikeusministeriö
- (-) ~~Laura Nurminen~~, oikeusministeriö
- (-) ~~Tuomas Rekola~~, oikeusministeriö
- (x) Elina Siljamäki, oikeusministeriö

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Asialista

- 1 Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen**

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.08. Todettiin läsnäolijat.
- 2 Esityslistan hyväksyminen**

Hyväksyttiin muutoksitta.
- 3 Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 3.1)**

Hyväksyttiin muutoksitta.
- 4 Demokratiaohjelman vaikuttavuuden arviointi (liitteet 4.1, 4.2)**

Sihteeristö kävi läpi demokratiaohjelman teemakohtaiset vaikuttavuustavoitteet sekä tavoitteiden saavuttamiseksi ohjelman puitteissa toteutetut ja käynnissä olevat hankkeet ja toimenpiteet.

Työryhmää pyydettiin keskustellen arvioimaan ohjelman vaikuttavuutta tarkastelemalla toteutettuja toimenpiteitä suhteessa asetettuihin vaikuttavuustavoitteisiin. Arvioinnissa työryhmää pyydettiin kiinnittämään erityistä huomiota siihen, onko ohjelmassa keskitytty oikeisiin asioihin (suhteessa asetettuihin tavoitteisiin), ovatko valitut menetelmät olleet oikeanlaisia, ja onko käytössä ollut riittävät resurssit. Lisäksi työryhmää pyydettiin tunnistamaan mahdollisia aukkokohtia, ts. arvioimaan, mitä muita toimenpiteitä olisi tullut tehdä asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Työryhmä piti asetettuja tavoitteita kunnianhimoisina. Ohjelmassa on työryhmän arvion mukaan pääosin onnistuttu keskittymään oikeisiin asioihin ja löytämään oikeat painopisteet, joskin toimenpiteet ovat olleet joiltain osin hyvin pistemäisiä. Työryhmä korosti jatkuvuuden ja pitkäjänteisen demokratiatyön turvaamista; pistemäisyydestä ja pirstalemaisuudesta tulisi pyrkiä systemaattisempaan toimintaan.

Työryhmä totesi, että esim. valtionavustustoiminnan uudistaminen on valtavan suuri uudistus, johon olisi mahdollisesti tarvittu enemmän resursseja. Todettiin myös, että joidenkin toimenpiteiden osalta (esim. yhdistylain ja vaalijärjestelmän uudistukset) asetetut tavoitteet ovat joko suurelta osin vesittyneet tai jääneet kokonaan saavuttamatta.

Työryhmä tunnisti mm. seuraavia teemoja, jotka jatkossa vaatisivat enemmän panostusta: vieraskielisten ja maahan muuttaneiden demokraattisten oikeuksien turvaaminen ja representaatio, viranomaisviestinnän selkeys ja saavutettavuus sekä hallinnon sisäisesti että laajalle yleisölle, valtioneuvostotason yhteisen kansalaisjärjestöstrategian ja ns. ”demokratiapalvelulupauksen” tarve, keskustelukulttuurin parantaminen ja luottamuksen vahvistaminen,

ikäntyvän väestön huomioiminen ja toisaalta nuorten saaminen mukaan järjestötoimintaan väestön ikääntyessä, demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen laajentaminen kaikille ikäryhmille, ei vain lapsille ja nuorille.

Todettiin, että ohjelman toimenpiteissä on yhtymäkohtia eri teemojen kesken. Sihteeristö käy seurantaraportin liitteeksi tulevan hankelistauksen vielä läpi ja tarkistaa, onko joitain toimenpiteitä tarpeen siirtää toisen teemaotsakkeen alle. Lisäksi sihteeristö laatii kokouksessa käydyn keskustelun pohjalta luonnoksen työryhmän arvioksi demokratiaohjelman vaikuttavuudesta osana seurantaraporttia.

5 **Demokratiaohjelman seurantaraportin valmistelu (liite 5.1)**

Liisa Männistö esitteli demokratiaohjelman seurantaraportin runkosuunnitelman, johon ei ollut tehty muutoksia sitten viime kokouksen. Sovittiin raportin jatkovalmistelun osalta seuraavaa:

- sihteeristö muokkaa raporttiluonnosta kokouksessa käydyn keskustelun perusteella; uusi luonnosversio työryhmälle **31.1. mennessä**
- työryhmän kommentit ja muokkaukset luonnokseen pyydetään **17.2. mennessä**; työryhmän jäseniä pyydetään tässä vaiheessa huolehtimaan, että raporttiluonnos käsitellään asianmukaisesti kussakin ministeriössä
- sihteeristö viimeistelee raporttiluonnoksen työryhmän kommenttien perusteella **helmikuun aikana**
- raporttiluonnosta käsitellään KANEn kokouksessa 2.3., lisäksi pyydetään Sitraa kommentoimaan luonnosta; KANEn ja Sitran huomiot lisätään raporttiin aikataulun niin salliessa
- viimeistelty raporttiluonnos lähetetään työryhmälle hyvissä ajoin ennen työryhmän viimeistä kokousta (**16.3.**), jossa raportti on tarkoitus hyväksyä
- **maalis-huhtikuu**: raportin käännätys ja taitto OM:n julkaisusarjaan
- **viimeistään toukokuun alussa**: raportin julkaiseminen

6 **Muut asiat**

Annettiin tiedoksi, että Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunta järjestää perjantaina 20.1. eduskunnan kansalaisinfossa tilaisuuden *Euroopan neuvosto ja Suomen kansalaisyhteiskunta*. Lähetetään työryhmälle kutsu tilaisuuteen.

7 Seuraava kokous

16.3.2023 klo 9-11: työryhmän viimeinen kokous, jossa viimeistellään ja hyväksytään demokraatiohjelman seurantaraportti sekä käydään *tour de table* hallitusohjelman valmistelutilanteesta ministeriöissä. Sovittiin, että UM:n puheenvuoroon sisältyy lisäksi tiivis katsaus kansainväliseen demokraatiopolitiikkaan. Kokous järjestetään ensisijaisesti läsnätilaisuutena.

8 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.58.

JAKELU Työryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet ja varajäsenet, kutsutut asiantuntijat

TIEDOKSI Hankeikkuna